

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Nämndansvarig tjänstemans kommentar

Överförmyndaren är en kommunal förvaltningsmyndighet och en för kommunen obligatorisk verksamhet. All handläggning av nämndens ärenden verkställs av tjänstemän vid överförmyndarenheten som tillhör kommunledningsförvaltningen.

Överförmyndarnämndens resultat för årets första tertial visar ett överskott på 153 tkr i förhållande till budget. Såväl intäkterna som kostnaderna under perioden är drygt 3 000 tkr högre jämför med motsvarade period föregående år. Detta beror främst på att fler gode män arvoderas i uppdrag rörande ensamkommande barn. Med de extra resurser nämnden beviljats i form av uppbokade medel och retroaktiv ersättning för ensamkommande barn, bedöms nämnden få täckning för prognostiserade kostnader inom verksamhetsområdet innevarande år. Prognosen för året visar heller ingen avvikelse mot budget i övrigt. Det bör noteras att det finns en rad omvärldsfaktorer som nämnden inte kan påverka, vilka kan få följder på såväl verksamhet som ekonomi.

Nämndens viktigaste uppgift är att utöva tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare, vilket innebär att granska hur dessa ställföreträdare sköter sina uppdrag att på olika sätt företräda sina huvudmän. Nämndens mål syftar till att öka rättssäkerheten och därmed tryggheten för huvudmännen, säkerställa att rätt stöd och insats ges samt stärka ställföreträdarna i sin roll. Verksamheten arbetar med att utveckla metoder för lämpliga och likartade bedömningar i tillsynen, information och utbildning till ställföreträdarna i syfte att kvaliteten på deras redovisningar ska förbättras samt med att tydliggöra innehåll och omfattning i deras uppdrag. Det finns också ett stort behov av att i större utsträckning nå ut och informera om överförmyndarverksamheten och ställföreträdaruppdragen till andra verksamheter, myndigheter och dylikt. Det arbete som verksamheten bedriver bidrar till att kommunfullmäktiges mål, som bland annat uttrycker att stödsatser ska utmärkas av hög kvalitet och att den enskilde ska känna social och ekonomisk trygghet, uppnås.

Överförmyndarnämnden står inför flera utmaningar. Flera nya lagstiftningar och ändrade förordningar kommer inom den närmaste tiden att träda ikraft som påverkar verksamheten arbetsmässigt och ekonomiskt. Exempelvis kommer så kallade framtidsfullmakter och behörighetsregler för anhöriga att införas under 2017. En framtidsfullmakt kan bli giltig när en fullmaktsgivare på grund av psykisk störning, sjukdom, skada eller liknande är ur stånd att ha hand om de angelägenheter som fullmakten avser. Lagförslaget ger också anhöriga rätt att i vissa fall ha hand om ekonomiska angelägenheter. En annan utmaning som nämnden står inför är de nya och förändrade reglerna kring uppehållstillstånd, åldersbedömning samt förändrade statsbidragsregler, som redan har trätt ikraft eller planeras träda ikraft under 2017. Verksamheten måste bevaka, analysera och förbereda inför dessa förändringar, såväl externt som internt, för att bibehålla en rättssäker verksamhet. Därutöver måste nämnden ta med i beaktande att ärendeutvecklingen kan öka med kort varsel om flyktingsituationen förändras. Det är svårt att fullt ut bedöma konsekvenserna av förändringarna.

Att hitta personer med tillräckliga och lämpliga kvalifikationer, som också är beredda att åta sig de allt mer komplexa uppdragen, är en annan utmaning för överförmyndarverksamheten. För att ge ställföreträdarna ökad trygghet i sina uppdrag tillhandahåller nämnden möjlighet att få stöd i olika former eftersom den rådgivning som kan ges från överförmyndarverksamheten är av mer generell karaktär. Stödet kan underlätta rekryteringen och skapa trygghet i pågående uppdrag. Vidare är samverkan med andra verksamheter viktig, för att på ett effektivt sätt ta tillvara det engagemang som finns i samhället.

Ytterligare en utmaning för nämnden är att intensifiera digitaliseringsarbetet. Detta arbete kommer att bedrivas på olika plan; utifrån lagstiftning, kommunövergripande och nationella planer samt önskemål från ställföreträdare. Verksamheten behöver fortsatt bevaka och planera för dessa förändringar.

Jämförelser och verksamhetsmätt

I december 2016 presenterades för första gången nationell statistik för överförmyndarverksamheten, ett uppdrag som Länsstyrelsen i Dalarna fått att sammanställa. Då olika tolkningar gjorts av underlaget som efterfrågats bör materialet läsas med försiktighet och analyser bör därför tillsvidare avvaktas. Nedan presenteras ett mindre urval från den statistik som finns för hela riket avseende verksamhetsåret 2015. Det finns inte någon statistik att tillgå för verksamhetsåret 2016 ännu. Alla kommuner i urvalet är organiserade med överförmyndarnämnd men då Uppsala har valt överförmyndare i samverkan, innefattar statistiken även vissa kringkommuner.

Jämförelser nationellt, verksamhetsåret 2015

Ärendetyp	Gävle	Jönköping	Linköping	Norrköping	Uppsala*	Västerås	Örebro
Godmanskap §§ 11:1-4	665	981	979	1 244	1 931	1 017	1 024
Förvaltare § 11:7	156	207	109	196	297	171	160
Godmanskap ekb**	246	296	405	168	1 261	454	359
Förmyndarskap	300	392	559	351	829	446	460
Redovisningshandlingar	921	1 763	2 349	2 289	5 280	1 709	2 963
Anmärkningar	2	6	17	5	128	31	33

* Här ingår samverkanskommunerna Heby, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby och Östhammar.

** ekb = ensamkommande barn

Verksamhetsmätt, Linköping

Verksamhetsmätt	Antal aktiva ärenden			Antal aktiva ärenden, genomsnitt		
	30 april 2017	30 april 2016	Förändring	Jan-april 2017	Jan-april 2016	Förändring
Godmanskap 11:1-11:4 FB*	964	983	-19	961	975	-14
Förvaltare	110	113	-3	109	110	-1
Ensamkommande barn (ekb)**	300	427	-127	329	443	-114
Förmyndarskap ***	443	532	-89	480	540	-60
Under avslutande****	33	37	-4	46	31	15
Totalt	1 850	2 092	-242	1 925	2 099	-174

* FB = Föräldrabalken

** Antal godmanskap samt särskilt förordnad vårdnadshavare, ekb

*** Förmyndarskap = Legalt förmyndarskap, särskilt förordnad förmyndare och särskilt förordnad vårdnadshavare, ej ekb

**** Ärenden som är på väg att avslutas men som ska slutredovisas och eventuellt arvoderas

Under 2017 har det skett en minskning inom samtliga ärendetyper. Den största förändringen återfinns inom området ensamkommande barn och beror främst på att barnen blir myndiga och därmed inte längre har rätt till god man. En annan orsak är att allt fler barn avviker. När det gäller förmyndarskapsärenden har också dessa minskat under 2017. Den främsta orsaken är att verksamheten under föregående år inte hade möjlighet att prioritera att avsluta ärenden i takt med att barnen blev myndiga, på grund av det stora antalet nyanlända ensamkommande barn som var i behov av god man. Även övriga godmanskap har minskat i antal. Trots ärendeminskningen blir uppdragen för god man och förvaltare alltmer komplexa. Ofta måste fler än en ställföreträdare tillfrågas innan man hittar en lämplig person som är villig att åta sig uppdraget.

Den 30 april hade 714 förordnade ställföreträdare uppdrag i Linköpings kommun. Av dessa var 376 kvinnor (53 %) och 338 män (47 %). Antalet ställföreträdare fortsätter att minska och kan till stor del förklaras av att antalet ensamkommande barn minskar.

Verksamhetsmätt Linköping, prognos

Verksamhetsmätt	Prognos 2017	Budget 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Godmanskap 11:1-11:4 FB*	980	1 000	-20	965
Förvaltarskap	120	125	-5	109
Ensamkommande barn (ekb)**	235	285	-50	369
Förmyndarskap***	500	520	-20	492
Under avslutande****	45	--	45	35
Totalt	1 880	1 930	-50	1 970

*.**** Se tabell ovan

Förfrågningar kring ställföreträdarskap ökar och överförmyndarenheten arbetar aktivt med att informera och hänvisa till de olika insatser som finns tillgängliga. Det är inte alltid som godmanskap/förvaltarskap är tillämpligt, utan andra mindre ingripande åtgärder kan vara aktuellt. Utvecklingen visar dock på att alltfler ärenden blir komplexa. Bedömningen är att antalet förordnade ställföreträdarskap kommer att öka något under året, men dock något lägre än budgeterat.

Ställföreträdarskap för ensamkommande barn minskar stadigt eftersom inflödet av barn är betydligt lägre än de som blir myndiga eller där godmanskapet avslutas av annan anledning. Det kan konstateras att Migrationsverkets långa handläggningstider troligt innebär att ett stort antal barn fortfarande inte kommer att få beslut i asylärendet under 2017. Sker förändringar i omvärlden eller i svensk lagstiftning, kan situationen emellertid snabbt förändras.

EKONOMI

Resultat 30 april 2017

Driftsammandrag, netto tkr Verksamhet	Redovisning 30/4 2017	Redovisning 30/4 2016	Förändring
<i>Överförmyndarnämnden</i>	112	111	1
<i>Gode män och förvaltare, ej ekb*</i>	1 908	1 792	116
Varav arvoden och ersättningar, netto	1 740	1 616	124
Varav övriga kostnader	168	176	-8
<i>Gode män, ekb*</i>	5	99	-94
Varav arvoden och ersättningar, netto	0	92	-92
Varav övriga kostnader	5	7	-2
Summa	2 025	2 002	23

* ekb = ensamkommande barn

Prognos resultat 2017

Driftsammandrag, netto tkr Verksamhet	Prognos helår	Budget 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
<i>Överförmyndarnämnden</i>	530	530	0	408
<i>Gode män och förvaltare, ej ekb*</i>	5 941	5 941	0	5 063
Varav arvoden och ersättningar, netto	5 200	5 200	0	4 704
Varav övriga kostnader	741	741	0	590
Varav resultatpåverkan från föregående år	0	0	0	-231
<i>Gode män, ekb*</i>	63	63	0	582
Varav arvoden och ersättningar, netto	0	0	0	191
Varav övriga kostnader	63	63	0	391
Summa nettokostnader, tkr	6 534	6 534	0	6 053
<i>varav kostnader</i>	23 230	20 950	2 280	22 679
<i>varav intäkter</i>	16 696	14 416	2 280	16 626

* ekb = ensamkommande barn

Kommentarer

Överförmyndarnämnden redovisar för årets första tertial ett överskott om 153 tkr för hela verksamheten, vilket är i nivå med det resultat som redovisades vid samma tidpunkt föregående år. Såväl intäkterna som kostnaderna under perioden är dock drygt 3 000 tkr högre än motsvarande period föregående år. Den huvudsakliga förklaringen till detta är att fler godmanskap för ensamkommande barn har arvoderats under första tertialet 2017. Antalet ärenden är dock lägre eftersom tillsyn och arvodering sker i efterhand. Nämndens prognos för 2017 visar ingen avvikelse mot budget.

Överförmyndarnämnden

Kostnaderna som redovisas inom verksamhetsområdet består till största delen av arvoden och övriga ersättningar till nämndens ledamöter. För 2017 avviker dessa inte från det som redovisades januari-april 2016 och prognosen för 2017 avviker inte från budget.

Gode män och förvaltare, ej ekb

De nettokostnader som redovisas inom verksamhetsområdet består till stor del av arvoden och ersättningar till ställföreträdare. En mindre del av budgeten är avsatt för övriga kostnader som uppstår i samband med till exempel utbildning/information och särskilt stöd till ställföreträdare, administration vid arvodering och fakturering av huvudmän.

När det gäller arvodering av gode män och förvaltare sker det efter granskning av årsräkning och årsredogörelse för respektive uppdrag. I samband med granskningen görs en bedömning av uppdragets omfattning och svårighetsgrad och därefter utbetalas arvode, vilket vanligtvis sker vid tre tillfällen och avser innevarande år. Granskningsarbetet pågår under en stor del av året vilket innebär och bruttokostnaderna blir kända först när all granskning är klar. Intäkterna, det vill säga den del av ställföreträdarnas arvoden och ersättningar som huvudmännen själva ska bekosta, blir inte kända förrän året efter verksamhetsåret. Nettokostnaderna för perioden januari till april bedöms uppgå till en tredjedel av årsbudgeten och inkluderar en intäktsnivå motsvarande 54 %, i ungefärlig nivå med föregående år. När det gäller övriga kostnader avviker dessa inte från föregående år.

Det kan konstateras att det är svårt att förutse eventuella ekonomiska följder för nämndens nettokostnader avseende arvoden och ersättningar. Det är tingsrätten som beslutar om godmanskap och förvalterskap. De flesta gode män och förvaltare väljer att ta ut arvode, men inte alla. Arvodenas storlek varierar, bland annat utifrån uppdragets omfattning/karaktär och ärendestocken förändras kontinuerligt. Vidare påverkar huvudmannens ekonomiska situation såtillvida att inkomster och förmögenhet avgör om huvudmannen och/eller kommunen ska bekosta arvodet. Förändringar i huvudmännens inkomster respektive förmögenhet kan följaktligen få stora konsekvenser på nämndens ekonomi eftersom betalningsförmågan prövas årligen.

Prognosen för verksamhetsområdet avviker inte från det som budgeterats för 2017.

Gode män, ekb

Överförmyndarnämnden har endast en mindre budget avsatt för bland annat inköp av böcker samt utbildning/informationsinsatser till gode män för ensamkommande barn. Nämnden saknar i övrigt budget för arvoden och ersättningar till gode män för ensamkommande barn. Dessa kostnader ska täckas av statsbidrag.

Den 1 juli 2017 förändras statsbidragsreglerna. Överförmyndarnämnden kan dock, med hjälp av övergångsregler, fortsatt återsöka faktiska kostnader vad gäller arvoden, ersättningar, tolk- och resekostnader för barn som befinner sig i asylprocess, förutsatt att de anvisats före 1 juli. Återsökningen får dock inte göras efter den 31 december 2017. Det råder osäkerhet huruvida nämnden kommer att beviljas all ersättning som återsöks. Den huvudsakliga anledningen är om överförmyndarnämnden har rätt till ersättning i de fall barn skrivs upp i ålder och god man kvarstår under överklagandetiden av asylbeslutet. Ytterligare en faktor som påverkar nämndens ekonomi är att ett antal barn placeras i Linköpings kommun av andra kommuners socialtjänster. Det är överförmyndarnämnden i Linköping som ansvarar för godmanskapen även för dessa barn, enligt gällande lagstiftning. Så länge barnen befinner sig i asylprocess och har anvisats före den 1 juli 2017 kan nämnden under året begära ersättning från Migrationsverket i dessa ärenden, men för de barn som har beviljats uppehållstillstånd utbetalas ett engångsbelopp till den kommun som har socialtjänstansvaret. Det finns i nuläget inget lagstöd för överförmyndaren i kommunen där barnet vistas att ta del av ersättningen.

Med utgångspunkt från ovanstående osäkerheter, samt då kommunens interna struktur för fördelning av kommande statsbidrag ännu inte fastställts, har nämnden beviljats 3 000 tkr av uppbokade medel och retroaktiv ersättning för ensamkommande barn. Bruttokostnaderna för arvoden och övriga kostnader relaterade till godmanskap för ensamkommande barn uppgår enligt prognos till cirka 10 600 tkr och med de beviljade medlen bedöms nämnden kunna täcka dessa kostnader innevarande år, trots att det innebär 3 760 tkr högre kostnader än budgeterat.

Resultaträkning per den 30 april 2017

Resultaträkning, tkr Verksamhet	Redovisning 30/4 2017	Redovisning 30/4 2016	Förändring
Intäkter	6 528	3 491	3 037
Kostnader	-8 553	-5 493	-3 060
Planenliga avskrivningar	0	0	0
Verksamhetens nettokostnad	-2 025	-2 002	-23
Finansnetto	0	0	0
Resultat före kommunbidrag	-2 025	-2 002	-23
Kommunbidrag	2 178	2 137	41
Periodens resultat	153	135	18

Resultaträkning, prognos 2017

Resultaträkning, tkr	Prognos helår	Budget 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Intäkter	16 696	14 416	2 280	16 626
Kostnader	-23 230	-20 950	-2 280	-22 679
Planenliga avskrivningar	0	0	0	0
Summa nettokostnad	-6 534	-6 534	0	-6 053
Finansnetto	0	0	0	0
Resultat före kommunbidrag	-6 534	-6 534	0	-6 053
Kommunbidrag	6 534	6 534	0	6 991
Årets resultat	0	0	0	938

Externa intäkter

Den 30 april

6 528 tkr

Prognos

16 696 tkr